

Príloha

Tretie zmierenie

Na temene jeho hlavy sa znovu ozýval studený a prenikavý zvuk. Dobre ho už poznal, ale teraz ho vnímal ostro a bolestne, ani čo by si bol býval zo dňa na deň od neho odvykol.

Zvuk mu tlmene a trýznivo víril v prázdnej hlave. Medzi štyrmi stenami lebky mu narástol plást. V neprestávajúcich špirálach sa ustavične zväčšoval a búšil mu v hlave, takže krčné stavce sa mu chveli v triaške, čo bola v zjavnom rozpore a nesúlade s pravidelným rytmom ostatného tela. V jeho hmotnej skladbe odolného muža sa čosi narušilo, a hoci „inokedy“ to bolo čosi zvyčajné, teraz mu to znútra búšilo do hlavy krátkymi a tvrdými údermi, ani čo by to bola chudá a bezmäsitá ruka kostlivca, aby mu pripomenula všetky životné trpkosti. Priam živočišne sa mu žiadalo zovrieť päste a pritíkať si ich na sluchy s belasými a fialovými žilkami, aby zacítil mocný tlak svojej zúfalej bolesti. Najradšej by bol dlaňami svojich citlivých rúk nahmatal zvuk, čo sa odrazu zavítal do neho ako ostrý diamantový hrot. Stuhli mu svaly, keď si predstavil domáceho kocúra, ako prenasleduje zvuk po ubolených kútoch jeho hlavy, rozpálenej a treštiacej v horúčke. Zdalo sa mu, že ho dolapí. Ale nie. Zvuk mal klzkú a takmer nehmotnú kožu. On bol však odhodlaný polapiť ho pomocou premyslenej stratégie, mocne a s konečnou platnosťou ho zahrdúsiť so všetkou silou svojho zúfalstva. Nedovolí, aby mu znovu zaľahol v uchu, aby mu unikol ústami, každým pórom jeho tela alebo vypleštenými očami, čo by slepo hľadeli na jeho únik z hĺbky svojej bezútešnej tmy. Nedovolí, aby sa mu svojimi drobnými čriepkami a ľadovými hviezdami zarýval do vnútorných stien lebky. Zvuk bol nekonečný, akoby dieťa udieralo hlavou do cementového múra. Bol ako všetky tvrdé nárazy o pevné veci tohto sveta. Ale nesušoval by ho už, keby ho mohol obkľúčiť a osamotniť. Keby mohol zachytiť jeho menlivú podobu na pozadí vlastného tieňa. A polapiť ho. Zahrdúsiť ho, teraz s konečnou platnosťou, tresnúť ním zo všetkých síl o dlažbu, zúrivo po ňom pošliapať, kým by sa nevládal už ani pohnúť, aby mohol povedať, že zabil ticho, čo ho trýznilo a privádzalo do šialenstva, ale teraz leží na dlážke ako hocktorá všedná vec a je už dokonalou mŕtvolou.

Lenže sluchy si stisnúť nevládal. Ramená sa mu zmenšili a boli teraz ako ramená trpaslíka, krátke, buclaté a tučnučké. Podarilo sa mu potriasť hlavou. Zvuk sa však vzápätí ozval s novou silou v jeho lebke, a tá stvrdla, zväčšila sa a ovisla, lebo ju ťahala nadol zemská príťažlivosť. Zvuk bol teraz ťažký a tvrdý, takže pri jeho polapení a rozdrvení by mal pocit, ani čo by kmásal lupene z oloveného kvetu.

Ten zvuk počul s rovnakou nástojčivosťou už aj „inokedy“, ako napríklad v deň, keď prvý raz zomrel. Keď si pri pohľade na akúsi mŕtvolu uvedomil, že je to jeho mŕtvola. Pozrel na ňu a ohmatal sa. Cítil sa nehmotný, mimo priestoru a nejestvujúci. Bol naozaj mŕtvolou a cítil už, ako sa smrť zmocnila jeho mladého a chorľavého tela. Ovzdušie v celom dome stvrdlo, ani čo by ho vyplnili cementom, a uprostred toho bloku – kde sa nachádzali veci, akoby prostredie bolo vzdušné – ležal on, starostlivo uložený v rakve z tvrdého, ale priezračného cementu. Aj vtedy počul v hlave „ten zvuk“. Aké ďaleké a studené cítil chodidlá na nohách pri opačnom konci rakvy, kde vložili vankúš, lebo truhla bola ešte preň priveľká a museli ju upraviť, prispôbiť jeho mŕtve telo novému a konečnému šatu. Prikryli ho bielou plachtou a bradu mu podviazali vreckovkou. Videl sa krásny vo svojom posmrtnom rubáši, smrteľne krásny.

Ležal v truhle pripravený na svoj pohreb, hoci vedel, že nie je mŕtvy. Keby bol chcel vstať, mohol to celkom ľahko urobiť. Prinajmenšom „duchovne“. Ale nestálo to za to. Radšej zomrie tam: zomrie na „smrť“, čiže na svoju chorobu. Lekár to už dávnejšie povedal stručne jeho matke:

– Pani, váš synček je ťažko chorý: je mŕtvy. – Ale napriek tomu, – pokračoval, – urobíme, všetko, aby sme ho udržali pri živote aj po smrti. Pomocou zložitého procesu samovýživy sa pokúsime docieľiť, aby jeho orgány pracovali ďalej. Zmenia sa len pohybové funkcie, spontánne pohyby. Dôkazom, že žije, bude jeho rast, ktorý sa bude vyvíjať celkom normálne. Ide prosto o „živú smrť“. O skutočnú a ozajstnú smrť...

Rozpamätáva sa na tie slová len zmätene. Možno ich nikdy ani nepočul a boli len výplodom jeho mozgu, keď mu pri záchvatoch týfusovej horúčky stúpala teplota.

Slová mu schádzali na um, aj keď blúznil alebo čítal príbeh o zabalzamovaných faraónoch. Keď mu stúpala horúčka, cítil sa hrdinom tohto

príbehu. Vtedy sa v jeho živote začalo obdobie prázdnoty. Od toho okamihu nebol schopný rozoznávať veci, rozpomätať sa, ktoré udalosti boli súčasťou jeho blúznenia, a ktoré súčasťou jeho skutočného života. Preto ho teraz prepadli pochybnosti. Možnože lekár sa nikdy nezmienil o tej čudnej „živej smrti“. Je to čosi nelogické, paradoxné, prosto protirečivé. Pochyboval však o tom až teraz, keď bol už mŕtvy. A mŕtvy bol už osemnásť rokov.

Vtedy – keď zomrel, mal sedem rokov – mu dala matka zhotoviť malú rakvičku zo zeleného dreva. Bola to detská rakva, lekár však prikázal, aby mu dala zhotoviť väčšiu, ako pre dospelého človeka, lebo v tej malej by sa zahatal jeho rast a stal by sa znetvorenou mŕtvolou alebo nenormálnym živým človekom. A zastavenie rastu by navyše znemožnilo sledovať zlepšenie jeho zdravotného stavu. Matka mu po tomto upozornení dala zhotoviť väčšiu rakvu, ako pre dospelého človeka, a k nohám mu položila tri vankúše, aby vyplnila medzeru.

Chlapec začal v rakve rýchlo rásť, takže každý rok mu z krajného vankúša museli vybrať čosi vlny, aby uvoľnili cestu jeho rastu. Prežil tak polovicu života. Osemnásť rokov. (Teraz mal dvadsaťpäť.) Napokon vyrástol na konečnú, normálnu veľkosť. Truhlár a lekár sa pomýlili v odhade a zhotovili rakvu o pol metra dlhšiu. Predpokladali totiž, že bude vysoký ako jeho otec, polobarbarský obor. Ale nestalo sa tak. Zdedil po ňom len hustú bradu. Bola modrá, hojná a matka mu ju pričesávala, aby v rakve vyzeral dôstojne. Keď nadišli horúčavy, brada sa stávala preň neznesiteľnou.

No oveľa väčšmi ako „ten zvuk“ mu znepríjemňovalo život čosi iné. Boli to myši. V detských rokoch ho nič tak neznepekovojovalo a nevyvolávalo v ňom väčšiu hrôzu ako práve myši. A tieto odporné zvieratká vábil pach sviečok, čo mu horeli pri nohách. Ohlodali mu už šatstvo a vedel, že čoskoro budú obhrýzať aj jeho telo. Raz sa mu ich podarilo uvidieť: bolo to päťoro ligotavých a plazivých zvieratiek, čo liezli na rakvu po nohe od stola a postupne ho požierali. Keď na to prišla jeho matka, ostali z neho už len zvyšky, tvrdé a studené kosti. Ale najväčšiu nevyvolávala v ňom predstava, že ho zožrali myši. Vedť napokon mohol žiť ďalej vo svojej kostre. V skutočnosti ho desila vrodená hrôza pred týmito zvieratkami. Behali mu po tele zimomriavky už pri pomyslení na chlpaté zvieratká, čo mu lezú po tele, vnikajú mu

pod kožné záhyby a studenými labkami sa mu obtierajú o pery. Ktorási z nich mu vyliezla až na viečka a chcela mu obhrýzať rohovku. Bola veľká, obludná a úporne sa usilovala vylúpnuť mu zrenicu. Vtedy sa mu zazdalo, že znovu umiera, a celkom sa poddal nadchádzajúcemu závratu.

Pripomenul si, že je už dospelý. Mal dvadsaťpäť rokov, a to znamenalo, že už neporastie. Črty tváre sa mu zvýraznili a zväžneli. Ale aj keby bol zdravý, nevedel by nič povedať o svojom detstve. Nijaké totiž nemal. Prežil ho ako mŕtvy.

Za prechodu od detstva k dospelosti sa matka o neho úzkostlivo starala. Dodržiavala dokonalú hygienu v rakve i v celej miestnosti. Často vymieňala vo vázach kvety a každý deň otvárala okná, aby vošiel dnu čerstvý vzduch. S akým potešením hľadela na krajčírsky meter, aby ho premerala a zistila, že zase porástol o pár centimetrov! S materinským uspokojením sa presviedčala, že žije. A navyše sa stará aj o to, aby k nim neprichádzali cudzí ľudia. Beztak by dlhoročná prítomnosť nebožtíka v rodinnom dome vyvoláva nepríjemné a tajomné pocity. Matka bola obetavá žena. Jej optimizmus začal však veľmi skoro ochabovať. Za ostatné roky ju vídali smutno hľadiť na krajčírsky meter. Jej chlapček už nerástol. Za minulé mesiace neporástol ani o milimeter. Jeho matka vedela, že odteraz bude na milovanom nebožtíkovi zisťovať, či žije. Obávala sa, že v nečakané ráno sa prebudí „skutočne“ mŕtvy, a možno práve preto mohol v ten deň postrehnúť, ako sa nebadane prikradla k jeho truhle a ovoňala ho. Jej pesimizmus dosiahol kritický bod. V ostatnom čase zanedbávala starostlivosť o neho a nemávala pri sebe krajčírsky meter. Vedela, že už neporastie.

A on vedel, že teraz je už „skutočne“ mŕtvy. Vedel to podľa vyrovnaného pokoja svojho organizmu. Všetko sa nečakane zmenilo. Nebadateľné búšenie, čo vnímal iba on, sa teraz vytratilo z jeho pulzu. Cítil, že oťažel, a mocná sila ho privolávala a vťahovala do pôvodnej zemskej podstaty. Zemská príťažlivosť akoby ho teraz priťahovala nenávratnou silou. Bol ťažký ako potvrdená, nepopierateľná mŕtvola. Zato sa však cítil menej unavený. Nemusel ani dýchať, aby prežíval svoju smrť.

Pomyslene, bez toho, aby sa dotýkal seba, prechádzal si po údoch. Na tvrdom vankúši mu ležala hlava, poobrátená na ľavom boku. Podľa ľahkého závanu chladu

vytušil, že má otvorené ústa a do krku sa mu sypú malé krúpy. Bol vytrhnutý od koreňov ako dvadsaťpäťročný strom. Možno sa pokúsil zatvoriť ústa. Vreckovka, ktorou mal podviazanú bradu, sa uvoľnila. Nemohol si ľahnúť inak, aby zaujal polohu dôstojného nebožtíka. Svaly a údy nereagovali už presne ako predtým na pokyny jeho nervovej sústavy. Nebol už ako pred osemnástimi rokmi normálny chlapec, ktorý sa mohol pohybovať, ako sa mu zachcelo. Cítil si ovisnuté ramená, zmeravené navždy a pritisnuté na stene truhly, vystlané vankúšmi. Brucho mal stvrdnuté ako kôra orechového stromu. O kus nižšie boli celé a dobre tvarované nohy, čo dopĺňali anatómiu dospelého tela. Ležalo smutno, ale pokojne, nevyrušovalo nikoho, akoby svet bol odrazu ostal stáť a nik nerušil hlboké ticho; akoby všetky pľúca na zemi boli prestali odrazu dýchať, aby nenarušili tiché a pokojné povetrie. Cítil sa ako malý chlapec, čo leží horeznačky v sviežej a hustej tráve a hľadá na vysoký oblak, plávajúci do diaľky na podvečernom nebi. Bol šťastný, hoci vedel, že je mŕtvy a odpočívá navždy v truhle vystlanej umelým hodváhom. Myseľ mal celkom jasnú. Nebolo to ako kedysi, po jeho prvej smrti, keď sa cítil otupno a hlúpo. Štyri sviece, čo rozostavili okolo neho, znovu dohorievali, a to práve vtedy, keď mali byť nepostrádateľné. Zacítil blízko seba sviežosť pokropených fialiek, čo mu v to ráno priniesla matka. Zacítil aj sviežosť ľalií a ruží. Pritom však celá tá hrozivá skutočnosť nevyvolávala v ňom ani najmenší nepokoj; naopak, bol tam šťastný, sám so svojou samotou. Ovládne ho vari strach až neskôr?

Ťažko povedať. Nebolo ľahké pomyslieť na chvíľu, keď kladivo bude zatĺkať klince do zeleného dreva a truhla zavrzga v pevnej nádeji, že bude znovu stromom. Jeho telo, priťahované teraz ešte mocnejším neoblomným príkazom zeme, bude ležať bokom na vlhkom, hlinenom a mäkkom dne, a tam hore, na priestranstve štyroch štvorcových metrov, utíchnu posledné údery hrobárov. Nie. Ani tam sa nebude báť. Bude to predĺženie jeho smrti, najprirodzenejšie predĺženie jeho nového stavu.

V tele mu nezvýši ani štipka tepla, miecha mu vychladne navždy a ľadové hviezdíčky mu preniknú až do špiku kostí. Znamenite privykne na svoj nový život mŕtveho! Raz však zacíti, že pevná stavba jeho tela sa zrúti, a keď bude chcieť pohľadať a nahmatať každý svoj úd, nenájde ich. Presvedčí sa, že nemá presne vyhranený tvar a odovzdane si uvedomí, že stratil dokonalú anatómiu svojich

dvadsiatic piatich rokov a premenil sa na priehrštie prachu, bez tvaru a geometrického vymedzenia.

Premení sa na biblický prach smrti. Možnože vtedy sa nebadane začnie, že nie je už zvyčajnou anatomickou mŕtvou, ale mŕtvou pomyselnou, abstraktnou, jestvujúcou len v hmľistých spomienkach svojich príbuzných. Vtedy si uvedomí, že bude stúpať vlásočnicami jablone a prebudí sa na zahryznutie hladného chlapca do jesenného jablka. Vtedy si uvedomí – a to ho dozaista zarmúti – , že stratil svoju celistvosť, že nie je len zvyčajný mŕtvy, bežná mŕtvola.

Poslednú noc pobudol šťastný v osamelej spoločnosti svojej vlastnej mŕtvy.

Ale v nasledujúci deň, keď otvoreným oknom prenikli prvé lúče teplého slnka, zacítil, že mu zmäkla koža. Chvíľu pokojne a nehybne vyčkával. Poddával sa pohľadzaniu vánku na svojom tele. Nemal najmenšiu pochybnosť, bol tam ten „pach“. Začínal sa šíriť mŕtvolný zápach. Organizmus sa začínal rozkladať a zahnívať ako telá všetkých mŕtvych. „Pach“ bol celkom isto nezameniteľným zápachom odležaného mäsa, chvíľami sa strácal a potom sa vracal ešte prenikavejší. V horúčave predchádzajúcej noci sa jeho telo rozložilo. Áno. Zahníval. O pár hodín príde jeho matka vymeniť kvety a už na prahu dverí jej prudko udrie do nosa zápach hnijúceho tela. Potom ho dozaista odnesú, aby medzi ostatnými mŕtvymi spal večným spánkom vo svojej druhej smrti.

Znevrady ho však ovládol strach ako bodnutie dýkou do chrbta. Strach! Aké hlboké a príznačné slovo! Teraz cítil strach, „fyzický“, skutočný strach. Čo bolo na príčine? Plne si to uvedomoval a chvel sa na celom tele: možnože nebol ešte mŕtvy. Uložili ho tam, do tej truhly, a on ju teraz presne vnímal ako čosi mäkké, vystlané a desivo pohodlné. Prízrak strachu otvoril pred ním okno do skutočnosti: chystajú sa ho pochovať!

Nemohol byť predsa mŕtvy, lebo všetko si plne uvedomoval vrátane života, čo v šepote okolo neho krúžil. Zacítil vlahý pach skrutcov, čo vnikali dnu otvoreným oknom a miešal sa s tým druhým „pachom“. Jasne vnímal pomalé kvapkanie vody do cisterny. Svrčka, čo ostal v kúte a spieval ďalej, lebo sa nazdával, že je ešte zránky.

Smrť mu odopierala všetko. Všetko okrem „pachu“. Ale ako mohol vedieť, čo je jeho „pach“? Matka možno zabudla včera vymeniť vodu vo vázach a v nich

zahnívali byle. Alebo sa možno v horúčave rozkladala myš, čo kocúr zavliekol do jeho izby. Ten „pach“ nemohol patriť k jeho telu.

Pred chvíľou bol ešte šťastný vo svojej smrti, lebo sa nazdával, že je mŕtvy. Mŕtvy môže byť predsa šťastný aj vo svojom neodvratiteľnom položení. Ale živý sa nemôže poddávať predstave, že ho pochovajú zaživa. Údy však nereagovali na jeho pokyny. Nemohol sa vyjadriť, a to vyvolávalo v ňom hrôzu, najväčšiu hrôzu v jeho živote a smrti. Pochovajú ho zaživa. Bol schopný cítiť. Uvedomiť si chvíľu, keď zatľú do rakvy klince. Pocítil prázdnotu tela vyloženého na pleciach priateľov, kým úzkosť a zúfalstvo budú v ňom narastať pri každom kroku pohrebného sprievodu.

Darmo by sa pokúsil vstať, volať zo všetkých svojich ochabnutých síl, búchať vnútri tmavej a tesnej rakvy, aby vedeli, že ešte žije, že ho idú pochovať zaživa. Bolo by to zbytočné, veď jeho údy by aj tak nereagovali na nástojčivú a poslednú výzvu jeho nervového systému.

V susednej izbe začul šramot. A čo ak spal? Čo ak život mŕtveho bol iba mátožný sen? Ale štrngot kuchynského riadu utíchol. Zosmutnel a možno bol aj sklamaný. Želal by si, aby sa všetok riad na svete rozbil jediným úderom v jeho blízkosti, aby precitol na vonkajší popud, keď mu už zlyhala vôľa.

Ale nie. Neprisnilo sa mu to. Ak by to bol býval sen, bol presvedčený, že by nebol zlyhal jeho posledný pokus vrátiť sa do skutočnosti. On sa už nikdy neprebudí. Cítil mäkkosť truhly a „pach“ bol teraz už prenikavý, preto nepochyboval, že to bol jeho vlastný zápach. Bol by tam rád videl svojich príbuzných, kým sa mu telo nezačne rozkladať a nezhnusí sa mu pohľad na zahnívajúce mäso. Susedia zdesene ujdú od rakvy s vreckovkou na ústach. Budú odpľúvať. Nie. To nie. Nech ho radšej pochovajú. Bude lepšie, ak sa z „toho“ dostane čo najskôr. Sám sa teraz chcel zbaviť vlastného tela. Teraz už vedel, že je naozaj mŕtvy, alebo aspoň neznesiteľne živý. Na tom nezáleží. „Pach“ však v každom prípade pretrvával.

Bezvládne si vypočuje posledné modlitby, posledné litánie, na ktoré miništranti chybné odpovedia. Chlad práchu a kostí na cintoríne mu prenikne až do kostí a možno sa trochu rozptýli ten „pach“. Možno – ale ktovie! – bezprostrednosť chvíle mu pomôže vybrnúť z nedvižnosti. Keď pocíti, ako sa vznáša vo vlastnom

pote, v lepkavej a hustej tekutine, tak ako sa vznášal v matkinej maternici. Vtedy by možno žil.

Je už však zmierený so svojou smrťou, že možno zomrie na toto zmierenie.

Eva je vo svojej mačke

Odrazu postrehla, že jej zvädla krása, a pocítila telesnú bolesť, akoby mala nádor či rakovinu. Rozpamätávala sa na bremeno svojej výsady, čo niesla na tele od dospievania, ale teraz ho už zo seba zhodila – ktovie kde – odovzdanou únavou a v poslednom geste upadajúceho zvieraťa. Nevládala už znášať to bremeno. Musela hocikde odhodiť zbytočný prívlastok svojej osobnosti, tú časť jej vlastného mena, čo sa stále zdôrazňovala, až sa stala prebytočná. Áno, musela opustiť svoju krásu hocikde, kdesi za rohom ulice, v niektorom zastrčenom kúte na predmestí. Alebo ju zabudnúť v šatni druhotriednej reštaurácie ako starý nepoužívaný plášť. Unavovalo ju byť stredobodom všemožných pozorností, žiť v obklúčení dlhých mužských pohľadov. Keď sa jej do viečok zabodávali ihly nespavosti, želala si byť obyčajnou, nepríťažlivou ženou. Medzi štyrmi stenami izby bolo všetko proti nej. V zúfalstve cítila, ako jej bdenie pretrváva pod kožou, v hlave, vyháňa jej horúčku nahor, až ku koreňom vlasov. Mala pocit, akoby jej v tepnách prúdili roje drobného a horúceho hmyzu, čo sa každý deň s nadchádzajúcim svitaním prebúdzajú a neposednými nôžkami sa vydávajú na dobrodružnú a ničivú podkožnú výpravu plodonosnou hlinou, z ktorej sa rodí jej telesná krása. Darmo sa usilovala odohnať ten strašný hmyz. Nevládala to urobiť. Bol súčasťou jej organizmu. Hmyz tam žil dávno pred jej fyzickým bytím. Zrodil sa v srdci jej otca, a ten ho bolestne živil za noci bezútešnej samoty. Alebo možno prenikol do jej tepien cez pupočnú šnúru, čo ju spájala s matkou od počiatku sveta. Hmyz sa doista nevyliahal v jej tele bez príčiny. Vedel, že prichádza z minulosti, že všetci nositelia jej mena ho museli znášať a trpieť ako ona, keď ju nepremožiteľná nespavosť sužovala až do úsvitu. Bol to ten istý hmyz, čo jej predkom vtlačil do tváre zatrpknutý výraz a bezútešný smútok. Videla ich hľadiť zo svojho vyhasnutého bytia, zo svojej dávnej podoby, čo sa stala obeťou tej istej úzkosti. Pamätala sa ešte na znepokojujúcu tvár svojej prastarej matky, čo zo starého obrazového plátna prosila o minútu oddychu, o sekundu mieru pred drobným hmyzom, čo ju v cievach sužoval a súčasne ju neľútostne skrášľoval. Nie, ten hmyz nepochádza z nej. Prechádzal z generácie na generáciu a na svojom drobnom tele prenášal všetku dôstojnosť bolestne výsadnej kasty. Hmyz sa zrodil v bruchu prvej

matky, čo porodila krásne dievčatko. Toto dedičstvo sa však muselo nutne a súrne prerušiť. Niektorí sa museli zrieknuť ďalšieho prenosu umelej krásy. Ženám jej rodu nepomáhalo obdivovať sa po návrate zo zrkadla, ak hmyz v noci pokračoval v pomalej, účinnej a neúnavnej činnosti, čo trvala už celé stáročia. Nebola to už krása, ale choroba, a bolo ju treba zastaviť, ráznym a radikálnym spôsobom ju prerušiť.

Rozpamätávala sa ešte na nekonečné hodiny na lôžku plnom horúcich ihiel. Na noci, keď sa usilovala popohnať čas, aby jej hmyz s príchodom nového dňa prestal pôsobiť bolesť. Načo jej bola taká krása? Noc čo noc sa ponárala do svojho zúfalstva a myslela si, že pre ňu bolo bývalo lepšie, keby bola obyčajnou ženou alebo mužom bez zbytočnej prednosti, ktorú živil hmyz prastarého pôvodu a urýchl'oval neodvratný príchod jej smrti. Možno by bola šťastná, keby bola neupravená a beznádejne škaredá ako jej priateľka zo strednej Európy, čo mala psie meno. Radšej mohla byť škaredá, aby mala pokojný spánok ako hocktorý iný poriadny kresťan.

Preklínala svojich predkov. Oni boli vinní za jej nespavosť. Oni preniesli na ňu nemennú a dokonalú krásu, ani čo by sa matky po smrti zbavili svojich hláv, obnovili ich a založili dcéram na trup. Bolo to, akoby sa tá istá hlava, jedna jediná hlava prenášala s tými istými ušami, nosom a ústami na všetky ženy ich rodu, a tie ich museli neodvratne prijímať ako bolestné dedičstvo krásy. A práve v tomto prenášaní hláv sa skrýval večný bacil, čo sa po generácie čoraz väčšmi presadzoval, nadobúdal svojskosť a silu, až sa napokon stal nepremožiteľným, bol nevyliciteľnou chorobou, čo sa po zložitom procese odsudzovania dostala až k nej, bola neznesiteľná, trpká a bolestná... Doslova ako nádor alebo rakovina.

V hodinách bdenia sa rozpamätávala na veci, čo sa priečil jej jemnocitu. Prichádzali jej na myseľ predmety citového sveta, v ktorom sa ako vo výživnom roztoku kultivovali mikróby, čo v nej vyvolávali zúfalstvo. Za takých noci znášala so široko roztvorenými a prekvapenými očami t'archy tmy, čo jej doliehala na sluchy ako roztavené olovo. Všetko v'okol nej spalo. A ona vo svojom kúte chcela odplašiť sen a usilovala sa oživovať spomienky z detstva.

Jej spomienky sa zakaždým končievali hrôzou pred neznámom. Keď v spomienkach blúdila po tmavých domových kútoch, napokon sa vždy ocitla zoči-

voči strachu. Vtedy sa pre ňu začínal zápas. Ozajstný boj proti trom neľútostným nepriateľom. Nemohla – nikdy by nemohla – odplašiť z mysle strach. Musela znášať jeho zovretie na krku. A to všetko preto, že žila vo veľkom starodávnom dome a spávala sama vždy v tom istom kúte, odlúčená od ostatného sveta.

Myšlienky jej vždy blúdili vlhkými a tmavými chodbami a odvievali z podobizní suchý prach, na ktorom sa usádzali pavučiny. Znepokojujúci a hrôzostrašný prach padal zhora, kde práchniveli kosti jej predkov. Zakaždým jej prichádzal na um ten „chlapček“. Predstavovala si ho námesačného pod trávou na vnútornom dvore pod pomarančovníkmi, s priehrstím vlhkej hliny v ústach. Zdalo sa jej, že ho vidí v hlinenej jame, ako sa vyhrabáva nechtami a zubami, ako uniká pred chladom, čo sa mu zarýva do chrbta, ako hľadá východ na vnútorný dvor cez malý tunel, kam ho boli uložili medzi slimáky. V zime ho počúvala nariekať slabunkým hláskom, špinavého od hliny a premoknutého od dažďa. Zapamätala si ho neporušeného, ako ho pred piatimi rokmi boli uložili do jamy naplnenej vodou. Nevedela si predstaviť, že by bol býval zhnit. Naopak, musel byť asi prekrásny v hustej vode, akoby sa uberal cestou, z ktorej nebolo východiska. Inokedy ho videla živého, ale vyľakaného, ustráchaného, lebo sa cítil osamelý, keď ho pochovali na takom pochmúrnom vnútornom dvore. Bola proti tomu, aby ho zakopali tam, celkom blízko pri dome. Bála sa ho. Vedela, že vytuší noci, keď ju kvárila nespavosť. Príde širokými chodbami za ňou a požiadajú ju, aby ho chránila pred tou chrobačou, čo požiera koreňky jej fialiek. Príde za ňou, aby mu dovolila spať pri nej, ako keď ešte žil. Bála sa cítiť ho znovu pri sebe, hoci už ponad múr smrti. Bála sa, že sa jej dotknú ruky, čo mal „chlapček“ vždy zatvorené, aby v nich zohrieval kúsok ľadu. Keď ho uvidela stuhnutého ako cement, pripomínajúc strašidelnú sochu prevrátenú v hline, želala si, aby ho odniesli ďaleko od nej, aspoň nebude musieť v noci na neho spomínať. Nechali ho však tam, kde teraz leží celkom pokojný a opustený, jeho krv sa živí tým istým blatom ako červíky. Musí sa zmieriť s tým, že ho uvidí prichádzať z temnej jamy. Keď nemohla spať, zakaždým a pravidelne myslela na „chlapčeka“, čo ju akiste privoláva zo svojho kúska zeme, aby mu pomohla uniknúť zo zajatia nezmyselnej smrti.

Teraz bola však vo svojom novom, dočasnom a mimopriestorovom živote pokojnejšia. Vedela, že tam vonku, mimo jej sveta, všetko sa bude odohrávať v tom istom rytme ako predtým: jej izba je asi ešte ponorená do šerého svitania a jej veci, kusy nábytku a trinásť obľúbených kníh, sú na zvyčajnom mieste. Na jej uprázdnenom lôžku sa zvolna strácal telesný pach, čo teraz naplňa prázdnotu dokonalej ženy. Ako sa „to“ len mohlo stať? Ako sa to stalo, že ona, krásna s hmyzom v krvi a štvaná strachom pred pohlcujúcou mocou, sa oslobodila od obrovskej nočnej mory nespavosti, aby teraz vošla do cudzieho, neznámeho sveta, kde sa stratili všetky rozmery? Spomenula si. Tá noc, noc jej premeny, bola chladnejšia ako zvyčajne, ona bola doma sama a sužovala ju nespavosť. Nik nenarúšal ticho, a závan, čo prichádzal zo záhrady, bol závanom smrti. Na tele jej vyrážal pot, akoby jej krv z tepien vytekala, plná hmyzu. Želala si, aby niekto prešiel ulicou, aby vykrikol a narušil meravé povetrie. Aby sa v prírode čosi pohlo, aby sa Zem znovu krútila okolo Slnka. Bolo to však márne. Veď by sa nezobudili ani hlúpi chlapi, čo zaspali pod jej uchom vo vankúši. Aj ona znehybnela. Zo stien razil prenikavý zápach čerstvej maľovky, ťažký a štipľavý, takže ho nebolo cítiť v nose, ale v žalúdku. A nad stolom jediné hodiny, čo svojím smrteľným strojom tikajú do ticha. „Čas, ach ten čas...!“ , vzdychla si a na um jej zišla smrť. A tam, na vnútornom dvore, neprestajne a tíško plakal „chlapček“, akoby z iného sveta.

Poddávala sa vlastným myšlienkam. Prečo už nesvitalo, alebo už konečne nezomrie? Nikdy si nepomyslela, že by za krásu musela raz platiť toľkými obeťami. V tej chvíli – ako zvyčajne – nad bolesťou z krásy prevažoval strach. A na dne strachu ju neprestával sužovať neľútostný hmyz. Smrť sa prisala k jej životu ako pavúk, čo ju zlostne hrýzol, aby ju premohol. Vyčkával však na poslednú chvíľu. Jej ruky, čo chlapi predtým stískali so zrejmuou zvieracou nedočkavosťou, boli teraz nehybné, ochrnuté od strachu a nevysvetliteľnej hrôzy, čo pramenila z jej vnútra bez príčiny, iba preto, že sa v starodávnom dome cítila opustená. Chcela sa spamätať, ale nevládala. Celkom ju pohltil strach a cítila ho nezmenený ďalej, nástojčivý a takmer telesný, akoby to bola neviditeľná bytosť, čo sa rozhodla neopustiť jej izbu. Najväčšmi ju však znepokojovalo, že strach nebol ničím odôvodnený, bol jedinečný, nezmyselný, strach sám osebe.

V ústach jej zhustli sliny. Ponižoval ju stuhnutý chuchvalec medzi zubami, čo sa lepil na podnebie a stekal bez toho, aby ho mohla zadržať. Bola to iná žiadostivosť ako smäd. Bola to vyššia žiadostivosť, akú prežívala prvý raz v živote. Na chvíľu pozabudla na svoju krásu, nespavosť a nezmyselný strach. Nepoznávala sa. Prebleslo jej myslou, že jej z tela vyšli mikróby. Cítila, akoby sa jej boli pomiešali so slinami. Áno, bolo to výborné. Dobré, že hmyz z nej vyšiel a bude môcť zaspať, lenže musela nájsť spôsob, ako sa zbaviť živice, čo sa jej lepila na jazyk. Keby tak mohla zájsť do komory a tam... Ale čo jej to len schádza na um? Prekvapenie zapôsobilo na ňu ako nečakaný úder. Také „želanie“ ešte nikdy nemala. Nástojčivé pálenie záhy ju oslabilo a zmysel pre poriadok, čo verne dodržiavala po toľké roky odvtedy, čo pochovali „chlapčeka“, sa stal zbytočným. Bola to hlúposť, ale protivilo sa jej zjesť pomaranč. Vedela, že „chlapček“ vyliezol až do rozkvitnutej koruny pomarančovníka a plody budú v najbližšiu jeseň plné jeho mäsa, postihnutého strašnou sviežosťou jeho smrti. Nie. Nemohla si z nich zajesť. Vedela, že pod každým pomarančovníkom na svete je pochované dieťa a vápnikom zo svojich kostí osládza plody. Teraz však musela zjesť pomaranč. Bol to jediný prostriedok proti živici, čo ju zadúšala. Bola hlúposť myslieť na to, že v plode je „chlapček“. Využije chvíľu, keď ju prestane bolieť hlava, a zájde do komory. Ale nebolo to čudné? Prvý raz v živote má naozaj chuť zjesť pomaranč. Nevýslovne sa zaradovala. Aký pôžitok! Zjesť pomaranč. Nevedela prečo, ale ešte nikdy nepocítila takú nástojčivú žiadostivosť. Vstane z postele šťastná, že je zase normálnou ženou, s veselým spevom zájde do komory, s veselým spevom ako nová žena, čo sa znovu narodila. Ba vyjde aj na vnútorný dvor a tam...

Lenže spomienka sa odrazu pretrhla. Pamätala sa, že sa pokúsila vstať a neležala už na lôžku, ale jej telo zmizlo, nebolo tam už ani jej trinásť obľúbených kníh a ona nebola ona. Teraz bola ako bez tela, vznášala sa a blúdila dokonalou ničotou, bola bez tvarou, drobnou a bezcieľnou vecou. Nevedela si vysvetliť, čo sa s ňou robí, bola zmätená. Mala len pocit, akoby ju niekto bol zhodil z vysoka do prázdnoty hlbokaj priepasti. Cítila, ako sa premenila na abstraktnú pomyslenú bytosť. Zdalo sa jej, že je ženou bez tela, ani čo by sa odrazu ocitla vo vysokom a neznámom svete čírych duchov.

Zase ju ovládol strach. Teraz to však bol iný strach ako pred chvíľou. Nebol to už strach pred plačúcim „chlapčekom“. Bola to hrôza pred jej novým svetom, celkom nezvyčajným, tajomným a neznámym. Nemohla vo svojej naivite uveriť, že všetko sa udialo celkom nevinne. Ako to len povie matke, keď sa príchode domov dozvie, čo sa stalo? Zišiel jej na um poplach, čo zavládne u susedov, keď otvoria dvere na jej izbe a zistia, že lôžko je prázdne a zámky nepoškodené, takže nik nemohol vojsť ani vyjsť, ale ona tam nie je. Vedela si predstaviť matkino zúfale správanie, ako ju hľadá v izbe po všetkých kútoch, vyslovuje dohady, kladie si sama sebe otázku: „Čo sa len mohlo s tým dievčaťom stať?“ Výjav videla celkom jasne. Susedia sa zhŕknu a budú trúsiť poznámky – niektoré aj zlomyseľné – o jej zmiznutí. Každý bude mať svoj vlastný a osobitý názor. Každý bude chcieť o tom podať najlogickejšie alebo aspoň najprijateľnejšie vysvetlenie, kým jej matka bude zúfalo pobehovať po úzkych chodbách veľkého domu a vyvolávať jej meno.

Ona však bude tam. Bude sa prizerať na tieto chvíle do najmenších podrobností z niektorého kúta, zo stropu, z puklín v stene, z hocktorého miesta, z najvhodnejšieho uhla, chránená svojím nehmotným stavom, svojím mimopriestorovým bytím. Myšlienka na to ju znepokojovala. Až teraz si uvedomovala svoj omyl. Nemohla nič vysvetliť ani objasniť, nikoho utešiť. Nijaká živá bytosť sa nemohla dozvedieť o jej premene. Teraz – možno jediný raz, keď to potrebovala – nebude mať ústa ani ramená, aby sa všetci dozvedeli, že je tam, vo svojom kúte, oddelená neprekonateľnou vzdialenosťou od trojrozmerného sveta. Vo svojom novom živote bola osihotená, celkom neschopná vnímať pocity. Podchvíľou sa však v nej čosi zachvelo, telom jej prebehla triaška a vzápätí ju zaplavila, umožnila jej vnímať fyzický vesmír, čo jestvoval mimo jej sveta. Nepočula, nevidela, ale vnímala ten zvuk a predstavu. A hore, vo výške svojho nadradeného sveta, uvedomovala si, že ju obklopuje prostredie plné úzkosti.

Jej premena sa udiala len pred krátkym okamihom – v súlade s naším dočasným svetom – , takže až teraz začala poznávať uspošobenie a typické znaky svojho nového sveta. Okolo nej krúžila hlboká a pohlcujúca tma. Dokedy potrvajú tie mrákavy? Bude si musieť na ne navždy privyknúť? Jej úzkosť sa prehĺbila, keď si uvedomila, že je ponorená v hustej a nepreniknuteľnej hmle. Žeby bola v očistci?

Striaslo ju. Pripomenula si všetko, čo voľakedy počula o očistci. Ak sa naozaj ocitla v ňom, okolo nej sa vznášali ďalšie nepoškvrnené duše detí, čo umreli nepokrstené a dokonávali celých tisíc rokov. Usilovala sa rozoznať v tme prítomnosť týchto malých bytostí, ktoré akiste boli oveľa čistejšie ako ona. Boli celkom osihotené od materinského sveta, odsúdené na námesačný a večný život. Možnože „chlapček“ hľadal cestu, aby sa dostal k jej telu.

Ale nie. Prečo by mala byť v očistci? Zomrela vari? Nie. Zmenil sa prosto jej stav, bol to bežný prechod z hmotného sveta do sveta ľahšieho a nezložitého, z ktorého boli vylúčené všetky rozmery.

Teraz už nebude musieť znášať podkožný hmyz. Krása sa jej pomínula. V tomto prapôvodnom stave mohla byť teraz šťastná. Hoci beda, celkom šťastná nie, lebo jej najväčšia túžba zjesť pomaranč sa teraz stala neuskutočniteľnou! Iba kvôli tomu by nedbala zotrvať ešte vo svojom prvom živote. Aby mohla uhasiť nástojčivé pálenie záhy, čo v nej pretrvávalo aj po zmene stavu. Usilovala sa zorientovať, aby našla cestu do komory a aspoň zavoňala sviežu a trpkú blízkosť pomarančov. Vtedy objavila novú uspôsobenosť svojho sveta: vyskytovala sa v celom dome, na vnútornom dvore, na streche, ba aj pod pomarančovníkom, kde bol pochovaný „chlapček“. Jestvovala v celom hmotnom svete odnikiaľ. Pritom však nebola nikde. Znovu ju premohol nepokoj. Prestala sa ovládať. Teraz podliehala vyššej vôli, bola zbytočnou bytosťou, nezmyselnou a nepotrebnou. Ani nevedela, prečo sa jej zmocňoval smútok. Takmer sa jej začínalo cnieť za krásou, za jej krásou, čo hlúpo premárnila.

Odrazu však pri vzletnej myšlienke pookriala. Nepočula vari, že nepoškvrnené duše sa môžu ľubovoľne prevteľovať? Čo by sa jej napokon stalo, keby sa o to pokúsila? Usilovala sa rozpamätať, koho z domácich obyvateľov by mohla podrobiť tejto skúške. Ak sa jej podarí uskutočniť zámer, bude spokojná: bude môcť zjesť pomaranč. Premýšľala. Služobníctvo sa tam v tom čase zvyčajne nezdržiavalo. Matka sa ešte nevrátila. Ale nástojčivá potreba zjesť pomaranč sa teraz spojila so zvedavosťou vidieť sa prevtelená v inom, odlišnom tele, nútila ju konať čo najrýchlejšie. Nebolo tam však nikoho, do koho by sa prevtelila. Zistenie bolo bezútešné: v dome nebolo živej duše. Bude musieť žiť naveky odlúčená od

vonkajšieho sveta, ostať v svojom bezrozmernom svete a nebude môcť zjesť pomaranč. A to všetko pre svoju hlúposť. Mala radšej ešte zopár rokov znášať svoju nepriateľskú krásu a neskoncovať so sebou navždy, nestáť sa zbytočnou ako premožené zviera. Bolo však už príliš neskoro.

Sklamaná sa chcela stiahnuť niekam ďaleko do vesmíru, do nejakých končín, kde by mohla zabudnúť na všetky svoje dávne a pozemské túžby. Ale čosi ju znevrady prinútilo ustúpiť od tohto zámeru. V neznámych končinách sa črtal príslub lepšej budúcnosti. Áno, v dome bol niekto, do koho sa môže prevteliť: do mačky! Vzápätí však zaváhala. Nebolo ľahké zmieriť sa životom v dákom zvierati. Kožu by mala hebkú, bielu, a v jej svaloch by sa sústreďovala mocná energia na skákanie. V noci by potme vytušila svietiť vlastné oči ako dva zelené uhlíky. Zuby by mala biele, ostré, aby ich z hĺbky svojho mačacieho srdca mohla ceriť na matku v širokom dobráckom zvieracom úsmeve. Ale nie...! Nebolo to možné. Predstavila si odrazu seba v mačacom tele, ako sa ľarbavo pohybuje po štyroch labách a chvost sa jej lenivo vlní bez ohľadu na jej vôľu. Aký by to bol život so zelenými a svietiacimi očami? V noci by mraučala na nebo, aby cementovým svetom mesiaca negniavilo tvár „chlapčeka“, čo leží horeznačky a pije rosu. Možno by však aj v mačacom tele cítila strach. A napokon by s mäsožravou papuľou nemohla zjesť pomaranč. V spomienke sa jej zachvel chlad, čo pramenil z toho istého miesta, zo samotného dna jej srdca. Nie, nemohla sa prevteliť do mačky. Bála sa, že zacíti na ústnom podnebí, v krku, v celom štvornohom organizme neodolateľnú túžbu zhltnúť myš. Keď sa jej duša zahniezdi v mačacom tele, nepocíti už túžbu zjesť pomaranč, ale odpornú a nástojčivú túžbu zhltnúť myš. Striaslo ju, keď si pomyslela, ako ju po úspešnom love bude držať v zuboch! Cítila ju, ako sa myká pri posledných pokusoch o útek a usiluje sa oslobodiť, aby znovu zaliezla do diery. Nie. Všetko iné, len to nie! Radšej bude žiť ďalej v ďalekom a tajomnom svete čírych duší.

Nebolo však ľahké zmieriť sa, že upadne navždy do zabudnutia. Prečo zacítila túžbu zhltnúť myš? Čo prevládne pri splynutí ženy s mačkou? Preváži živočíšny prapôvodný pud tela, alebo vôľa ženy? Odpoveď bola priezračne jasná. Nemusela sa ničoho báť. Prevteľí sa do mačky a zje vytúžený pomaranč. Navyše sa z nej stane čudesná bytosť, mačka s rozumom krásnej ženy. Znovu sa stredobodom všemožných

pozorností... Vtedy si prvý raz uvedomila, že nad všetkými cnosťami prevažuje márnomyseľnosť nadzmyslovej ženy.

Pri hľadaní mačky v dome vynaložila všetku energiu, podobná hmyzu, keď nastraží svoje tykadlá. V tom čase mačka ležala asi ešte na prípecku a snívala o tom, že sa prebudí so stonkou valeriány v zuboch. Nebola však tma. Znovu sa dala hľadať, ale na pec už nenatrafila. Kuchyňa bola zmenená. Domové múry sa jej videli neznáme, neboli to už bývalé tmavé kúty plné pavučín. Mačky tam nebolo. Hľadala ju na strechách, stromoch, v kanáloch, pod posteľou, v komore. Všetko bolo hore nohami. Kde dúfala, že znovu nájde podobizne svojich predkov, naľabila len na fľaštičku s arzénom. Potom už natrafila na arzén po celom dome, ale mačka zmizla. Dom nebol už ako kedysi. Čo sa stalo s jej vecami? Prečo ne jej trinástich obľúbených knihách ležala teraz hustá vrstva arzénu? Zišiel jej na um pomarančovník na vnútornom dvore. Hľadala ho a chcela znovu vidieť „chlapčeka“ v jame plnej vody. Lenže pomarančovník nebol na svojom mieste a „chlapček“ bol už len priehrástím arzénu a popola pod ťarchou cementového panelu. Teraz už naozaj spala. Všetko bolo inak. Dom prenikavo páchol arzénom, čo udieral do nosa, akoby vychádzal zo zadnej časti drogérie.

Až vtedy si uvedomila, že ubehlo už tritisíc rokov odo dňa, keď túžila zjesť prvý pomaranč.

Oči modrého psa

Znevrady na mňa pozrela. Nazdával som sa, že ma vidí prvý raz. Ale potom, keď obišla svietnik a ja som ďalej cítil jej kĺzavý pohľad na pleciah a na chrbte, uvedomil som si, že ja ju vidím prvý raz. Zapálil som si cigaretu. Vtiahol som do seba štipľavý a ostrý dym, potom som otočil stoličku a knísal som sa na jednej zo zadných nôh. Vzápätí som ju videl, ako po všetky noci, stáť pri svietniku a hľadiť na mňa. Počas niekoľkých krátkych minút sme sa na seba len mlčky dívali. Ja som na ňu hľadel zo stoličky a udržiaval som rovnováhu na jednej zo zadných nôh. Ona stála, dlhú ruku pokojne držala vystretú nad svietnikom a uprene sa na mňa pozerala.

Videl som jej osvetlené viečka, ako každú noc. Spomenul som si na to, na čo vždy, a povedal som jej: „Oči modrého psa.“ Nestiahla ruku od svietnika prisvedčila: „Áno. Nikdy už na to nezabudneme.“ Cúvla a vzdychla si: „Oči modrého psa. Napísala som to všade.“ Videl som ju kráčať k toaletnému stolíku. Zazrel som jej podobu v oválnom zrkadle, a keď svetlo s matematickou presnosťou zakmitalo, hľadela teraz na mňa. Videl som ju, ako sa na mňa díva veľkými očami ako zo žeravého popola, kým otvárala skrinku vykladanú ružovou perleťou. Videl som ju, ako si pudruje nos. Keď skončila, skrinku zatvorila, zase vstala, znovu sa pobrala k svietniku a povedala: „Bojím sa, že sa dakomu prisní o tejto izbe a poprevracia mi veci.“ Potom vystrela nad plameňom tú istú dlhú a trasľavú ruku, čo si ohrievala, kým si nesadla pred zrkadlo. Namietla: „Ty zrejme necítiš chlad.“ Odpovedal som jej: „Zavše áno.“ Nato poznamenala: „Mal by si ho cítiť teraz.“ Pochopil som, prečo som nemohol obsedieť na stoličke sám. Nesporným dôkazom mojej osamelosti bol práve chlad. „Teraz ho cítim,“ prisvedčil som. „Je to však čudné, lebo noc je pokojná. Možno sa mi práve zošuchla plachta.“ Namiesto odpovede sa znovu pobrala k zrkadlu a ja som zase otočil stoličku, aby som bol k nej obrátený chrbtom. Nevidel som ju, ale aj tak som vedel, čo robí. Vedel som, že znovu sedí pred zrkadlom, hľadí mi na plecia, čo sa stihli dostať doprostred zrkadla, aby ich obsiahol jej pohľad, lebo aj ona stihla dôjsť do stredu a vrátiť sa, aby jej ruka stihla druhý návrat po svojom prvom návrate spred zrkadla a zdvihla sa k perám, čo boli teraz natreté karmínovým rúžom. Videl som pred sebou hladkú stenu, pripomínajúcu ďalšie slepé zrkadlo, v ktorom

som ju nevidel – sedela mi za chrbtom – , ale predstavoval som si, kde asi je, keby namiesto steny bolo tam zrkadlo. „Vidím ťa,“ povedal som jej. A na stene som zazrel, akoby bola zdvihla oči a uvidela ma sedieť od chrbta vzadu v zrkadle s tvárou obrátenou k stene. Potom som videl, že znovu sklopila viečka a mlčky upierala oči na svoju podprsenu. Zase som zopakoval: „Vidím ťa.“ A ona znovu zdvihla oči od podprsenky. „To je vylúčené.“ Opýtal som sa jej prečo. Uprela oči zase na podprsenu a povedala: „Lebo si obrátený tvárou k stene.“ Vzápätí som otočil stoličku. Medzi perami som stískal cigaretu. Keď som sa ocitol pred zrkadlom, ona stála zase pri svietniku. Ruky držala dolu dlaňami nad plameňom ako roztvorené slepačie krídla, zahrievala sa a na jej tvár padali tieňe vlastných prstov. „Asi prechladnem,“ utrúsila. „Musí to byť studené mesto.“ Obrátila sa ku mne z profilu a med'astá plet' jej odrazu zosmutnela. „Urob dačo proti tomu,“ poradil som jej. Nato sa dala kus po kuse vyzliekať a začala odhora s podprsenkou. Navrhol som jej: „Obrátim sa k stene.“ Ona však povedala: „Nie. Beztak ma uvidíš, ako si ma videl, keď si bol obrátený chrbtom.“ Len čo to povedala, bola už takmer celkom vyzlečená a plameň svietnika jej oblizoval med'astú pokožku. „Vždy som túžil vidieť ťa takto, s kožou na bruchu preliačenou na mnohých miestach, ani čo by ťa ktosi bol zmlátil palicou.“ Kým som si stihol uvedomiť, že moje slová o jej nahote vyzneli neokrôchane, ona nehybne stála, ohrievala si nad svietnikom ruky a povedala: „Zavše si myslím, že som z kovu.“ Na chvíľu zmĺkla. Jej ruky nad plameňom nebadane zmenili polohu. Poznamenal som: „Kedysi sa mi občas prisnilo, že si bronzová soška umiestnená v kúte ktoréhosi múzea. Možnože preto ti je chladno.“ Ona však dodala: „Keď ležím na ľavom boku, mám pocit, že telo mám akési prázdne a koža je na ňom ako z plechu. Keď vo mne pulzuje krv, zdá sa mi, akoby ma ktosi volal, klopkajúc mi prstami po bruchu, a v posteli počujem svoje vlastné medené zvuky. Vtedy mi je, ako vravíš, ani čo by som mala telo obité plechom.“ Podišla bližšie k svietniku. „Rád by som ťa vtedy počúval.“ A ona mi navrhla: „Ak sa zase niekedy stretneme, prilož mi na rebrá ucho, keď budem ležať na ľavom boku, a začuješ, ako sa vo mne ozývajú zvuky. Vždy som si želala, aby si to raz urobil.“ Počul som ju zhlboka dýchať, keď to vravela. Povedala, že už celé roky nič iné nerobí. Celý život venovala tomu, aby ma stretla v skutočnosti na základe príznačných slov: „Oči modrého psa,“ potvrdzujúcich

jej totožnosť. Na ulici vrela nahlas, čo bol jediný spôsob, ako osloviť jedinou osobu, ktorá ju mohla pochopiť:

„Som jediná, čo ťa tu každú noc navštevuje v snoch a vraví ti: ‚Oči modrého psa‘.“ Povedala aj, že pri návšteve reštaurácií vrela čašníkom, kým si dačo objednala: „Oči modrého psa.“ Lenže čašníci sa jej úctivo klaňali a nepamätala si, že by im to niekedy bola povedala vo svojich snoch. Potom to písala na obrúsky a slová vyrývala nožom do nalakovaných stolíkov. „Oči modrého psa.“ Aj na zarosené okná v hoteloch, na stanicích a všetkých verejných budovách písala ukazovák: „Oči modrého psa.“ Povedala, že raz vošla do akejsi drogérie a zacítila ten istý pach, ako vo svojej izbe, keď sa jej prisnilo o mne. „Akiste je nablízku,“ pomyslela si pri pohľade na čistú vykachličkovanú dlážku v drogérii. Podišla k predavačovi a povedala: „Vždy sa mi sníva o mužovi, čo mi vraví ‚Oči modrého psa‘. Predavač jej vraj pozrel rovno do očí a povedal: „Slečna, aj vy máte také oči.“ A ona mu na to: „Musím stretnúť muža, čo mi vo sne povedal to isté.“ Predavač sa vzápätí zasmial a pobral sa na opačný koniec pultu. Ona ďalej hľadela na čisté dlaždice a cítila známy pach. Otvorila kabelku, kľakla si na kolená a rúžom napísala na dlaždice veľkými červenými písmenami „Oči modrého psa“. Predavač sa medzitým vrátil a upozornil ju: „Slečna, zašpinili ste mi dlaždice.“ Podal jej mokrú handru: „Očistite ich.“ Teraz však stála ešte pri vždy pri svietniku a povedala, že celé popoludnie liezla štvornožky, čistila dlaždice a vrela „Oči modrého psa“, až sa napokon zhŕkli pred dverami skupinky ľudí a tvrdili, že je bláznivá.

Keď dohovorila, sedel som ďalej v kúte a prevažoval som sa na stoličke. „Každý deň si pripomínam slová, čo ti chcem povedať pri našom stretnutí,“ poznamenal som. „Dúfam, že ich do zajtra nezabudnem. Vždy som si totiž vrel to isté, ale zakaždým som po prebudení zabudol, akými slovami sa ti mám prihovoriť.“ Nato mi povedala: „Sám si ich vymyslel hneď v prvý deň.“ Ja som jej odvetil: „Vymyslel som ich, lebo som videl tvoje sivé oči. Ale v nasledujúce ráno tie slová zabudnem.“ Stála pri svietniku so zovretými päťami. Zhlboka si vzdychla: „Keby som si aspoň teraz vedela spomenúť, v ktorom meste som to napísala.“

Nad plameňom sa jej zaleskli zaťaté zuby. „Chcel by som sa ťa dotknúť,“ povedal som. Zdvihla tvár, sklonenú nad svetlom, a ukázal sa jej blčiaci pohľad, čo

spaľoval aj ju a jej ruky; cítil som, že ma uvidela v kúte, kde som ešte sedel a knísal sa na stoličke. „Nikdy si mi to ešte nepovedal,“ poznamenala. „Vravím ti to však teraz a je to pravda,“ ubezpečil som ju. Spoza svietnika ma požiadala o cigaretu. Ohorok mi vypadol spomedzi prstov. Zabudol som, že som fajčil. Povedala mi: „Naozaj neviem, prečo si nemôžem spomenúť, kde som to napísala.“ A ja som jej na to: „Preto, že ani ja si zajtra nespomeniem na tie slová.“ Zosmutnela. „Nie. Ja si totiž niekedy myslím, že sa mi to prisnilo.“ Vstal som a podišiel k svietniku. Stála kúsok ďalej a ja som kráčal s cigaretami a zápalkami v ruke, ale iba po ten svietnik. Podal som jej cigaretu. Vložila si ju medzi pery a naklonila sa nad plameňom skôr, ako som stihol škrtnúť zápalkou. „V niektorom meste na svete musia byť na všetkých stenách napísané slová: ‚Oči modrého psa‘,“ povedal som. „Ak si zajtra na ne spomeniem, prídem za tebou.“ Znovu zdvihla hlavu a v rukách držala horiacu cigaretu. „Oči modrého psa,“ spomenula si povzdychom, cigareta jej v ústach ovisla a mala prižmúrené oko. Potom vtiahla do seba dym a s cigaretou v prstoch zvolala: „To je už čosi iné! Začína mi byť teplejšie.“ Povedala to akosi nevýrazne a vyhýbavo, ani čo by to nebola naozaj vyriekla, ale napísala na kúsok papiera a priložila ho k plameňu, takže som na ňom mohol prečítať: „Začína mi byť,“ pričom držala papierik medzi palcom a ukazovákom, až som napokon dočítal zvyšok, „... teplejšie“, a to skôr, kým papierik celkom nezhořel a nezletel na dlážku pokrčený, sevrknutý a zmenený na hľstku popola. „Tak je to lepšie,“ povedal som. „Niekedy sa bojím, keď ťa vidím, ako sa pri svietniku trasieš.“

Vídali sme sa už pár rokov. Keď sme boli spolu, komusi vypadla z rúk lyžička a prebudili sme sa. Zvoľna sme si uvedomili, že naše priateľstvo závisí od prostejších vecí a udalostí. Naše stretnutia sa vždy končievali tým, že zaránky spadla na dlážku lyžička.

Teraz stála pri svietniku a dívala sa na mňa. Spomenul som si, že aj kedysi sa na mňa tak dívala, a to od dávneho sna, keď som otočil stoličku na zadných nohách a ocitol sa pred neznámou ženou s popolavými očami. V tom sne som sa jej prvý raz opýtal: „Kto ste?“ A ona mi povedala: „Nepamätám sa.“ A ja som jej na to: „Zdá sa mi, že už sme sa niekde videli.“ Lenže ona ľahostajne utrúsila: „Myslím, že raz sa mi

o vás prisnilo práve v tejto izbe.“ Súhlasil som: „Máte pravdu. Už si spomínam.“ Ona však povedala: „Zaujímavé. Istotne sme sa stretli v iných snoch.“

Dvakrát potiahla z cigarety. Ja som ešte stál pred svietnikom a odrazu som sa na ňu zahľadel. Prezeral som si ju od hlavy po päty: ešte vždy bola z medi, nie však už z tvrdého a chladného kovu, ale z kovu žltého, mäkkého a kujného. „Chcel by som sa ťa dotknúť,“ povedal som znovu. Ona na to namietla: „Všetko by si tým pokazil.“ Nástojil som: „Teraz už na tom nezáleží. Stačí prevrátiť vankúš a znovu by sme sa stretli.“ Načiahol som ruku ponad svietnik. Ani sa nepohla. „Všetko by si tým pokazil,“ opakovala, kým som sa jej mohol dotknúť. „Ak obídeš svietnik, možno sa preľaknuto prebudíme kdesi na svete.“ Naliehal som: „Na tom nezáleží.“ Ona povedala: „Keby sme prevrátili vankúš, znovu by sme sa stretli. Lenže ty na to zabudneš, keď sa prebudíš.“ Pobral som sa do kúta. Ona ostala na mieste a zohrievala si nad plameňom ruky. Nestihol som dôjsť k stoličke, keď som za chrbtom začul jej slová: „Keď sa o polnoci prebudím, prevraciam sa na posteli, na kolene ma pália nite z obliečky a do úsvitu opakujem: ‚Oči modrého psa‘.“

Zastal som, obrátený tvárou k stene. „Svitá,“ povedal som, ale nepozrel som sa na ňu. „Keď odbilo druhú, prebudil som sa, ale to už bolo dávno.“ Vykročil som k dverám. Keď som uchopil kľučku, znovu som ju počul povedať tým istým hlasom: „Neotváraj tie dvere. Chodba je plná mátožných snov.“ Opýtal som sa jej: „Ako to vieš?“ A ona mi odpovedala: „Pred chvíľou som tam bola, ale musela som sa vrátiť, lebo som zistila, že ležím na ľavom boku na srdci.“ Odchýlil som dvere. Potisol som ich a zacítil som chladný a ľahunký závan, čo prinášal so sebou sviežu vôňu rastlín a vlhkej ornej zeme. Znovu čosi povedala. Obzrel som sa, keď som ešte potískal dvere na tichých pántoch, a namietol som: „Myslím, že vonku nie je nijaká chodba. Cítim vôňu ornej zeme.“ Bola už trochu ďalej odo mňa, keď povedala: „Poznám to tu lepšie ako ty. Vonku stojí totiž akási žena a sníva o širom poli.“ Skrížila si nad plameňom ruky a potom pokračovala: „Tá žena vždy túžila mať na vidieku dom, ale nikdy sa jej nepodarilo odísť z mesta.“ Spomenul som si, že sa mi o tej žene kedysi prisnilo, ale pred odchýlenými dverami som vedel, že o polhodinu budem musieť zísť dolu na raňajky. Povedal som: „V každom prípade musím odtiaľto odísť, aby som sa prebudil.“

Vonku sa na chvíľu zdvihol vietor, ale potom sa utíšil a bolo počuť dych spiaceho muža, čo sa práve prevrátil na posteli. Vonku prestal fúkať vietor. Nebolo už cítiť nijaké vône. „Zajtra ťa podľa toho spoznám,“ povedal som. „Spoznám ťa, keď uvidím na ulici ženu, ako píše na steny: Oči modrého psa.“ So smutným úsmevom – teraz to už bol úsmev, ktorým sa poddávala čomusi nemožnému a nedosiahnuteľnému – povedala: „Celý deň si na mňa nespomenieš.“ Potom znovu vystrela ruky nad svietnikom a na tvár jej padol tieň neurčitej zatrpknutosti: „Si jediný človek, ktorý sa po prebudení nepamätá na to, čo sa mu prisnilo.“